

A francia belpolitikának a legutóbbi községi választások eredményeként történő kiéleződése a rendzavarások és sztrájkok újabb hullámával öntötte el Franciaországot.

Komoly rendzavarásokra Marseille-ben került a sor, ahol több napon át tartó tüntetések, verekedések, összetűzések és a sztrájkok egész sorozata borította fel a közrendet. A bonyodalmak azzal kezdődtek, hogy a munkásság nagy tömegei behatoltak a marseille-i törvényszék épületébe, ahol a bíróság rendzavarásért elítélt három tüntető kommunista munkást. Miután a tömeg a három munkás közül kettőt kiszabadított, a városházára vonult és onnan erőszakkal elkergette a régi kommunista polgármester helyén az új községi választások alapján kijelölt degaulleista polgármestert. A tüntetések másnap is folytatódtak, midőn a három munkás ügyének bírósági tárgyalása folytatódott. E második napon már degaulleista ellentüntetések is voltak, úgyhogy több helyütt összetűzésekre, verekedésre is került sor. Az összetűzések folyamán egy baloldali értelmű fiatalembert lelőttek, és több sebesülés is történt. Az áldozat temetésén újabb hatalmas tüntetés zajlott le, és azt követően az egész nap és este folyamán voltak kisebb-nagyobb rendzavarások. Közben a marseille-i munkások sztrájkba léptek, az összes üzletek bezártak, a közlekedés és a kikötő forgalma teljesen megbénult. A városházán szintén nem tudott helyreállni a nyugalom, úgyhogy végül is katonaság ásta be magát a városháza körül. A rendzavarások megfékezésére a kormány több szomszédos városból, sőt Délfranciaország távolabbi vidékeiről is hozatott rendőrséget és garde mobile¹ alakulatokat Marseille-be, úgyhogy a város ostromlott vár képét öltötte fel.

A marseille-i zavargások visszhangja országszerte igen nagy volt. A kormány Vincent Auriol köztársasági elnök elnöklete alatt 5 óráig ülésen tárgyalta a történeteket, és egész sor rendszabályt hozott a zavargások kiterjedésének megakadályozására. A kormánytanácson Depreux belügyminiszter bejelentette, hogy a marseille-i letartóztatottak között több vezető kommunista van, így a köztársasági tanács egy, továbbá a nemzetgyűlés két tagja. Ezeket mentelmi jogukra való tekintettel szabadon bocsátották, de a vizsgálat folyik tovább, és lehetséges, hogy mentelmi joguk felfüggesztését fogják kérni.

A marseille-i események súlyos bonyodalmakat idéztek elő a francia nemzetgyűlésben is, ahol a középpártok a rendzavarások erélyes megfékezését és a rend helyreállítását, a jobboldal kommunistaellenes rendszabályok életbe léptetését, a kommunisták pedig a munkásság sérelmeinek orvoslását és a degaulleista elemek megfékezését követelték. Ramadier miniszterelnök ingadozóan viselkedett: elutasította azt az indítványt, hogy a nemzetgyűlés vitát indítson az incidensekről, „miután nem voltak pontos értesülései arról, hogy mi történt”, ezzel szemben hevesen támadta a kommunistákat, midőn azok egy képviselője, Billoux a degaulleista provokátorokat vádolta a nyugtalanságok kiterjesztésért.

A marseille-i zavargások nem maradtak egyedülállóak, és azokat az ország többi részén megnyilvánult különböző politikai demonstrációk és sztrájkok követték.

Így Párizsban, amidőn a községi választások eredményeképp polgármesterré választották Pierre De Gaulle-t, a táborok fivérét, a kommunisták legélesebb tiltakozásuk bejelentése után a tanácsteremből tüntetőleg kivonultak. Heves tiltakozását jelentette be a kommunista párt a beaugardi szovjetorosz hazatelepítési tábor rendőrségi megrohánása ellen is. (Lásd 135/pol.-1947. számú jelentést). Az újabb nagyarányú áremelések (gáz, villany, metro, autóbusz és vasúti szállítás) elleni tiltakozás jeléül a Nord és Pas-de-Calais megyékben tört ki hatalmas bányászsztrájk, amely résztvevőinek száma már 130 000-re terjed ki. Sztrájkba léptek a Szajna megyei tanítók, és bejelentette az egész

egyetem is, hogy kész a sztrájkhoz csatlakozni. Párizsban a fémipari munkások léptek sztrájkba. Marseille-ben a kikötőmunkások sztrájkja miatt katonaság végzi a legfontosabb és romlandó természetű áruk kirakását a kikötőkben. Az összes sztrájkoló munkások száma egész Franciaországban eléri az 500 000-et.

Mindeme nyugtalanságok és rendezavarások következtében, amelyekkel szemben a kormány teljesen tehetetlennek bizonyult, a belpolitikai krízis újból tetőpontjára hágott Franciaországban. Kieleződése tükörképe annak a teljesen labilis belpolitikai helyzetnek, amelynek a pár hónappal azelőtt megindult burkolt polarizálódási folyamat jelentette kezdetét és amely a legutóbbi községi választások után tette nyíltan is tarthatatlanná a Ramadier-kormány helyzetét. A végeredmény nem lehetett kétséges: a kormánynak le kellett mondania, ami folyó hó 19-én be is következett.

A kormány bukásával kapcsolatban keletkezett belpolitikai bonyodalmakról, valamint az új kormány megalakításáról egyidejűleg felterjesztett 137/pol.-19347. szám alatt jelentek.

MOL XIX-J-1-k 8. doboz (eredeti)

¹ Karhatalom (francia).

373. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1947. november 22.)

Fenti szám alatt¹ a Külügyminisztérium értesített arról, hogy a párizsi magyar kulturális kiállítás rendezését az otthoni illetékes szervekkel egyetértésben támogatni kívánja és előzetes tájékoztatást kér.

A Bibliothèque Nationale főtítkárával, Rieunier úrral folytatott tájékoztató megbeszélés szerint a kiállítás a Bibliothèque Nationale termeiben 1949 tavasza előtt nem volna megvalósítható. Addig az összes termék le vannak foglalva.

Minthogy egyfelől ilyen tudományos kiállítás előkészítése hosszabb időt igényel, másfelől a jövő évben a 48-as kiállítást keresztezné, ezt az időpontot nem érzem kedvezőtlennek.

A kiállítással kapcsolatos költségek – mai árszínvonal mellett – hozzávetőleg a következőképpen alakulnának: világítás: 5000 frs., két múzeumi ór fizetése: 20 000 frs., plakátok: 10 000 frs., meghívó-költségek: 20 000 frs., katalógus nyomtatás: 40 000 frs., összesen cca. 100 000 frs. E költségvetésben nincs benne a kiállítás rendezőjének honorárium, a kiállítás anyagának szállítási és biztosítási költségei. Tájékoztatásul közlöm, hogy a biztosítás minden 1000 frs. érték után 3 frs. a mai helyzet szerint. Ugyancsak nincs benne a költségvetésben a kiállítás tartása alatt a kiállítás helyiségeiben rendezhető előadások és fogadások költsége.

Megjegyzem, hogy mind a kiállítás megrendezésének lehetőségére, mind az időpontra vonatkozóan közölt adatok megerősítésre szorulnak, mivel a végleges döntés mindkét dologban Jules Cain főigazgató hatáskörébe tartozik. Az ő véleményét a jövő hét elején lesz alkalmam megkérdezni.²

MOL XIX-J-1-k 23. doboz 18/b (eredeti)

¹ 63 301/6-1947.

² Az ügy előadója Szabó Zoltán volt, a tárgyalásokat is ő folytatta elsősorban. A kiállítás rendezését még Szakasits György kezdeményezte 1947. júliusban. A minisztérium a kezdeményezést felkarolta. 1947. október